

หลักสูตร การแปรรูปพืชผักในชุมชน
จำนวน 35 ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอสาทเหล็ก

ความเป็นมา

สำนักงาน สกร. ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันพัฒนาหลักสูตรอาชีพที่เน้น New skill Up –skill และ Re – skill ที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ บริบทพื้นที่ และความสนใจ พร้อมทั้งสร้างช่องทางอาชีพในรูปแบบที่มีความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ความต้องการของตลาดแรงงาน และกลุ่มอาชีพใหม่ที่รองรับ Disruptive Technology เพื่อการเข้าสู่การรับรองสมรรถนะและได้รับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนรู้ และประสบการณ์เทียบโอนเข้าสู่ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีการยกระดับผลิตภัณธ์ สินค้า บริการจากโครงการศูนย์ฝกอาชีพชุมชนที่เน้น “ส่งเสริมความรู้ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน ตลอดจนเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ และของทางการจำหน่าย

“การแปรรูปพืชผัก” คือการเก็บรักษาอาหารหรือแปรรูปอาหารทำให้อยู่ได้นานโดยไม่บูดเสีย และผลของการถนอมอาหารจะช่วยยืดอายุอาหาร การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสี กลิ่น รส เนื้อ สัมผัส และ ยังคงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารไว้ การถนอมอาหารเป็นกระบวนการของการแปรรูป ด้วยวิธีหลายอย่าง ได้แก่ การดอง การแช่แข็ง การตากแห้งและการเชื่อม เป็นต้น ดังนั้น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอสาทเหล็ก จึงได้จัดทำหลักสูตรการแปรรูปพืชผักในชุมชนขึ้น เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ ฝกทักษะอาชีพให้กับประชาชน สามารถนำความรู้ ทักษะไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม
2. เป็นหลักสูตรที่เน้นการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย สถานประกอบการ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการศึกษาดูงาน
3. กลุ่มเป้าหมายรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่เน้นการใช้ศักยภาพ 5 ด้านในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ศักยภาพด้านทรัพยากร ภูมิอากาศ ภูมิประเทศและทำเลที่ตั้ง ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต และด้านทรัพยากรมนุษย์

จุดหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง
2. ตัดสินใจประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม
3. มีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ
4. มีความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะการบริหารจัดการในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. มีโครงการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

กลุ่มเป้าหมาย

มี 3 กลุ่มเป้าหมาย คือ

1. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
2. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ
3. ผู้ที่ต้องการมีอาชีพเสริม

ระยะเวลา

จำนวน	35 ชั่วโมง
ภาคทฤษฎี	10 ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ	25 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

1. ช่องทางการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน จำนวน 2 ชั่วโมง
 - 1.1 ความสำคัญในการประกอบอาชีพ
 - 1.2 ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน
 - 1.3 แหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน
 - 1.4 การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน
2. ทักษะในการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน จำนวน 30 ชั่วโมง
 - 3.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปพืชผักในชุมชน
 - 3.2 ทักษะการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน

- 3.3 ขั้นตอนการจำหน่าย
3. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน จำนวน 3 ชั่วโมง
- 3.1 การเลือกทำเลที่ตั้งร้าน
- 3.2 การจัดและตกแต่งหน้าร้าน
- 3.3 การคิดราคาต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
- 3.4 การขาย
- 3.5 การส่งเสริมการขาย
- 3.6 การทำบัญชีร้านค้าอย่างง่าย

การจัดกระบวนการเรียนรู้

1. การบรรยาย
2. การสาธิต ทดลอง
3. การศึกษาดูงาน
4. การวิเคราะห์และสังเคราะห์บทเรียน
5. การฝึกปฏิบัติ

สื่อการเรียนรู้

1. ศึกษาจากเอกสาร / ใบความรู้
2. ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน / วิทยากร / ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล

1. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
2. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเพียงพอ สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง
ความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. มีผลงานผ่านการประเมินทดสอบที่มีคุณภาพตามหลักเกณฑ์การการแปรรูปพืชผักในชุมชน อย่างน้อย 2 ชนิด

เอกสารหลักฐานการศึกษา

1. หลักฐานการประเมินผล

2. วุฒิบัตรออกโดยศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ / เขต
3. ทะเบียนคุณวุฒิบัตร

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระการประกอบอาชีพรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นในระดับใดระดับหนึ่ง

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตร การแปรรูปพืชผักในชุมชน ประกอบด้วยเนื้อหา 3 เรื่อง จำนวน 35 ชั่วโมง ดังนี้

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. ช่องทางการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน	เพื่อให้ผู้เรียนบอกความสำคัญในการประกอบอาชีพ	1. ความสำคัญในการประกอบอาชีพ	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญในการประกอบอาชีพ 2. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 3. ผู้เรียนสรุปความรู้	2 ชั่วโมง	
	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน	2. ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน 2.1 การวิเคราะห์ตนเอง 2.2 การวิเคราะห์ตลาด 2.2 การลงทุน/แหล่งเงินทุน	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน 2. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 3. ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติวิเคราะห์ตนเอง ตลาดและการลงทุน 4. ผู้เรียนสรุปความรู้		
	- เพื่อให้ผู้เรียนบอกแหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน - เพื่อให้ผู้เรียนได้แบบอย่างการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน	3. แหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน 3.1 ร้านค้าการแปรรูปพืชผักในชุมชนที่มีขายในท้องตลาด	1. ให้ผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน 1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานประกอบการ สื่อของจริง สื่อบุคคลในชุมชน 1.2 ศึกษาดูงานร้านค้าการแปรรูปพืชผักในชุมชนในท้องตลาดจากสถานที่จริง		

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	เพื่อให้ผู้เรียนบอกทิศทางการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชนได้	การแปรรูปพืชผักในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ทิศทางการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน	พืชผักในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ 1. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล 2. ให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับวิธีการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักใน		
	ด้วยกระบวนการคิดเป็น		ชุมชน 2. การใช้กระบวนการคิดเป็นกำหนดทิศทางการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน		
2. ทักษะการประกอบอาชีพการแปรรูปพืชผักในชุมชน - การเตรียมอุปกรณ์	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกซื้อวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างมีคุณภาพ	1. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปพืชผักในชุมชน 1.1 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปพืชผักในชุมชน 1.2 งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ 1.3 สถานที่จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปพืชผักในชุมชน 2. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปพืชผักในชุมชน 3. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 4. ผู้เรียนสรุปความรู้	2 ชั่วโมง	
- การแปรรูปพืชผักในชุมชน	1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกวัสดุของการแปรรูปพืชผักในชุมชนได้ 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนการแปรรูปพืชผักในชุมชนได้ 3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำแปรรูปพืชผักในชุมชนได้	2. การแปรรูปพืชผักในชุมชน 2.1 วัสดุของการแปรรูปพืชผักในชุมชน 2.2 ขั้นตอนการแปรรูปพืชผักในชุมชน 2.3 งบประมาณการแปรรูปพืชผักในชุมชน	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการแปรรูปพืชผักในชุมชน 2. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับการแปรรูปพืชผักในชุมชน 3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการแปรรูปพืชผักในชุมชน 4. วิทยากรประเมินผลการแปรรูปพืชผักในชุมชนของผู้เรียน		26 ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์งบประมาณในการแปรรูปพืชผักในชุมชน				
- ขั้นตอนการจำหน่าย	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนการจัดจำหน่ายได้	3. ขั้นตอนการจัดจำหน่ายได้	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง ขั้นตอนการจัดจำหน่าย 2. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดจำหน่าย 3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการจัดจำหน่าย 4. วิทยากรประเมินผลขั้นตอนการจัดจำหน่ายของผู้เรียน	2 ชั่วโมง	
3. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ ขั้นตอนการจัดจำหน่าย - ทำเลที่ตั้งร้าน	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกทำเลที่ตั้งร้านค้าที่เหมาะสมในการค้าขายได้	การเลือกทำเลที่ตั้งร้าน 1. ความสำคัญของการเลือกที่ตั้ง 2. หลักเกณฑ์ในการเลือกทำเลที่ตั้ง	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง การหาทำเลที่ตั้งร้าน 2. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3. ผู้เรียนสรุปความรู้	3 ชั่วโมง	
- การจัดและตกแต่งหน้าร้าน	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดและตกแต่งหน้าร้านให้มีความสะอาดและ	การจัดและตกแต่งหน้าร้าน	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง การจัดและตกแต่งหน้าร้าน		

	สวยงามได้		2. วิทยากรอธิบายและสาธิตการจัดและตกแต่ง หน้าร้าน 3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจัดและตกแต่งหน้าร้านแล้ว ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 4. ผู้เรียนสรุปความรู้		
เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
- การคิดต้นทุน และวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดราคาต้นทุนของการแปรรูปพืชผักในชุมชน	การคิดราคาต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 1. การคิดราคาต้นทุน - ค่าวัสดุอุปกรณ์การแปรรูปพืชผักในชุมชน - ค่าวัสดุการแปรรูปพืชผักในชุมชน - ค่าแรงงาน - ค่าสาธารณูปโภค 2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการคิดราคาต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 2. วิทยากรอธิบายและสาธิตการคิดราคาต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการคิดราคาต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนแล้วผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 4. ผู้เรียนสรุปความรู้		-
- การแปรรูปพืชผักในชุมชน	เพื่อให้ผู้เรียนบอกวิธีการแปรรูปพืชผักในชุมชน	การขายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากพืชผักในชุมชน	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการขาย 2. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 3. ผู้เรียนสรุปความรู้		
- การส่งเสริมการขาย	เพื่อให้ผู้เรียนบอกวิธีการส่งเสริมการขาย	การส่งเสริมการขาย	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการส่งเสริม		

	แปรรูปพืชผักในชุมชน	1. ความหมายการส่งเสริมการขาย 2. กลยุทธ์ส่งเสริมการขาย	การขาย 2. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 3. ผู้เรียนสรุปความรู้		
- การทำบัญชีร้านค้า	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำบัญชีร้านค้าอย่างง่ายได้	การทำบัญชีร้านค้าอย่างง่าย	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องการทำบัญชีร้านค้าอย่างง่าย 2. วิทยากรอธิบายและสาธิตการทำบัญชีร้านค้าอย่างง่าย		
เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
			3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการทำบัญชีร้านค้าอย่างง่ายแล้วผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 4. ผู้เรียนสรุปความรู้		